

Mestna občina
Ljubljana
Mestni svet

Svetniški klub ZL
Združene leve (DSD, IDS, TRS)

Krekov trg 10
1000 Ljubljana
telefon: 01 306 45 14
faks: 01 306 45 19
zl@ljubljana.si
www.ljubljana.si

Številka: 03200-2/2015-29
Datum: 23. 3. 2015

Mestni svet
Mestne občine Ljubljana
Mestni trg 1
1000 Ljubljana

Zadeva: Svetniška pobuda za 4. sejo MS MOL glede spodbujanja uporabe pralnih plenit - drugič

V skladu s 97. členom Poslovnika MS MOL podajam županu Mestne občine Ljubljana sledečo pobudo, da resno preuči in oblikuje posebne spodbude (osveščanje in promocija, nakupni boni, izposoja) za uporabo pralnih plenit. Vprašanje uporabe pralnih plenit se dotika več področij delovanja občine, poleg zdravstvenega in socialnega, tudi okoljskega in predšolskega. Zaradi tega je potrebna koordinacija med oddelki občine, ki bodo v duhu Zero Waste občine in Zelenega glavnega mesta Evrope 2016 prinesle pozitiven napredek na tem področju.

Posredujem dodatna strokovna pojasnila Ekologov brez meja glede pralnih plenit glede na odgovor št. 03200-22/2014-38 Oddelka za zdravje in socialno varstvo MOL na svetniško pobudo, ki sem jo oblikoval za 3. sejo MS MOL glede intenzivnega spodbujanja uporabe pralnih plenit:

Vplivi na okolje

Britanska agencija za okolje (DEFRA) je leta 2008 izvedla analizo življenjskega cikla plenit za enkratno uporabo in pralnih plenit. Primerjava v resnici ni dala enoznačnega odgovora, saj prve porabijo manj vode in električne energije, druge pa manj surovin in povzročijo manj odpadkov. Lahko pa pri pralnih plenitah ta vpliv bistveno znižamo, če jih uporabljamo in peremo:

- s pranjem in sušenjem v energetske učinkovitejših napravah (A+)
- pranjem plenit v polnem stroju
- uporabo plenit pri več otrocih (velja za starše)
- s skrbnim doziranjem pralnega praška – če se le da prijaznega okolju.

V Britaniji, ZDA in Avstraliji so se razvile posebne vrste 'pralnic' plenit, ki poleg pranja ponujajo še njihovo izposajo. Sistem deluje tako, da starši izberejo vrsto plenit, potem pa jim jih vsakih nekaj dni oprane dostavijo na dom in vzamejo uporabljene. Takšne storitve v Londonu recimo ponuja Happy Ever After (<http://www.nappyeverafter.co.uk/the-cloth-nappy-laundry-service-42-w.asp>), ki je za pranje sicer dogovorjen z lokalno bolnišnico. V njej namreč po strogih higienskih predpisih deluje tudi pralnica. Bolnišnico seveda sofinancira tudi lokalna skupnost. Ne gre torej za odpiranje novih, posebnih pralnic, pač pa za 'izposojevalnice' plenit, ki organizirajo njihovo dostavo na dom in pranje v že obstoječih pralnicah (ki so nenazadnje bolj izkoriščene in imajo dodaten vir zaslužka).

Stroški porabe elektrike, vode in kompletov pralnih plenit

Vrtec Vrhnika od septembra lani uporablja pralne plenice pri 220 otrocih. Mesečni strošek elektrike se je v enoti, kjer plenice perejo, dvignil za 2 %. Na drugi strani pa je Komunalno podjetje Vrhnika ocenilo, da bodo samo za odvoz odpadkov prihranili 5.000 evrov letno. Za nakup potrebnih pralnih plenit (tu so mišljeni kompleti, ki vključujejo plenico, potrebne podloge in prekrivne hlačke) so odšteli toliko, kot so prej na leto porabili za nakup plenit za enkratno uporabo. Seveda pa načrtujejo, da bodo iste plenice uporabljali vsaj dve leti, kar v bistvu pomeni, da bodo strošek nakupa

plenic prepolovili. Podobno ugotavljajo starši, ki pralne plenice že uporabljajo. Dodatni stroški za pranje (elektrika, voda) pa v tem primeru za gospodinjstvo v dveh letih in pol znašajo 120 - 190 evrov.

Plenice za otroke in plenice za starejše

Seveda so velik in vedno večji problem tudi plenice za starejše. Problem pri starejših je, da nosijo različne velikosti in je zato izdelava takšnih plenic bistveno dražja od tistih za otroke (za slednje so plenice večinoma ene same velikosti). Argument, da so problem tudi plenice za starejše, je tako ali tako nesmiseln. Zakaj ne bi rešili vsaj tisti del problema, ki ga lahko? Izračuni prihrankov, ki so jih pripravili Ekologi brez meja, se nanašajo zgolj na plenice za otroke.

Zakaj se starši ne odločajo za pralne plenice v večji meri?

Glede na nekaj analiz, ki so v Sloveniji o tem že bile opravljene, se starši zanje ne določajo iz več razlogov:

- mita, da so pralne plenice bolj komplicirane za pranje in uporabo, ki ne drži, saj so sodobne pralne plenice enake oblike kot tiste za enkratno uporabo in se uporabljajo podobno,
- pranje je problem predvsem v majhnih stanovanjih v mestu, ker nimajo možnosti sušenja (premahnje kopalnice za dodajanje sušilca, težko sušenje na zraku),
- starši lahko v dveh letih in pol prihranijo tudi do 1.000 evrov, vendar pa je pogosto ovira ta, da morajo pralne plenice kupiti naenkrat in to v času, ko se tako že pripravljajo na prihod otroka.

Prav zato so v tujini občine oblikovale posebne spodbude (osveščanje in promocija, nakupni boni, izposoja), s katerimi staršem pomagajo preko ovir nakupa in pranja (ter s tem tudi življenjskega sloga in časovne stiske). Zakaj? Zato ker občina na drugi strani neprimerno več prihrani pri stroških odlaganja odpadnih plenic za enkratno uporabo.

Za dodatne informacije si lahko pogledate: analizo življenjskega cikla plenice, ki jo je izdelala DEFRA: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/291132/scho0808bois-e-e.pdf članke Ekologov brez meja o pralnih plenica: <http://ebm.si/p/zw/category/pralne-plenice/>

Poleg že navedenih ekoloških razlogov, ki gredo v prid pralnim plenica, velja še posebej izpostaviti dva pomembna vidika staršev:

Zdravstveni

Starši, ki se odločajo za uporabo pralnih plenice, to najpogosteje naredijo iz zdravstvenih razlogov. Pralne plenice, za razliko od tistih za enkratno uporabo, niso beljene, ne vsebujejo parfumov ter toksičnih kemikalij, ki so potrebne za proizvodnjo super-vpojnega gela, pač pa so narejene iz naravnih materialov in so do otrok povsem prijazne in neškodljive. Dokazano je namreč, da plenice za enkratno uporabo lahko povzročajo različne zdravstvene težave pri otrocih. Te so lahko kratkoročne, kot so različne alergijske reakcije ali plenični izpuščaj ter po nekaterih raziskavah tudi dolgoročne, kot je neplodnost (predvsem pri fantkih, zaradi pregrevanja organov pod plenico) ter astma. Za starše, ki so v tej smeri ozaveščeni, je to običajno dovolj dober razlog, da dajo prednost pralnim plenica in se kljub hitremu načinu življenja brez težav soočijo s pranjem plenice.

Ekonomski

Pralne plenice so bolj ekonomične od plenice za enkratno uporabo. Pralne plenice se običajno lahko uporablja za previjanje več kot enega otroka, z vsakim naslednjim otrokom pa se investicija še hitreje povrne. Kljub ekonomičnosti, ki priča v prid pralnim plenica, pa staršem pogosto sama investicija predstavlja težavo. Plenice za enkratno uporabo se namreč kupuje sproti po potrebi in izdatki ob posameznem nakupu običajno niso visoki, pri pralnih plenica pa je potrebno zalogo teh narediti pred rojstvom, kar pomeni, da je potrebno takojšnje financiranje celotne investicije. Kljub temu, da se ta običajno že po enoletni uporabi pralnih plenice povrne, lahko to za večino gospodinjstev predstavlja težavo in jih odvrne od nakupa.

Rešitev za ta problem bi lahko bila pomoč MOL, ki bi novepečenim staršem ponudila katero izmed oblik pomoči pri nakupu:

- celotno ali delno sofinanciranje,
- paket za novorojenčka,
- ugodnosti pri plačilu vode in/ali stroškov odvoza smeti itd.

V odgovoru MOL je bilo razbrati, da problema ne predstavljajo le otroške plenice, ampak tudi plenice starejših. To vsekakor drži, vendar pa, sedaj ko se težave zavedamo, jo moramo začeti nekako reševati. Verjetno je lažje in bolj smotrno začeti z otroškimi plenicami, saj je pričakovati, da bi starši ob večji ozaveščenosti in (vsaj delni) finančni pomoči, izrazili veliko pripravljenost za sodelovanje pri projektu.

Za pisni odgovor se vam v naprej zahvaljujem.

S spoštovanjem,

Denis Striković l. r.
mestni svetnik